

Motion till riksdagen 2012/13:A328

av **Helena Leander (MP)**

Sjuka skönhetsideal

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmiljöregler för att stoppa sjukligt smala modeller.

Motivering

Dagens skönhetsideal har länge kritiserats för att vara osunda. Det finns ett stort antal forskningsstudier som visar att dagens extremt smala skönhetsideal skadar kvinnors självbild och bidrar till ätstörningar och annat självdestruktivt beteende.¹ Enligt Kunskapscentrum för ätstörningar är mediernas och modets påverkan en stor riskfaktor för unga kvinnor. Åtgärder för att komma åt detta har dock ofta avvisats då de riskerar att komma i konflikt med yttrandefriheten. Sjukligt underviktiga modeller är dock inte bara ett problem för dem som påverkas av de skönhetsideal de förmedlar, utan också i högsta grad ett problem för modellerna själva.

En genomsnittlig kvinnlig modell väger idag 54 kilo till sina 177 centimeter, vilket ligger flera kilo under gränsen till undervikt. Man räknar med att snittvikten på arbetande modeller har sjunkit med cirka tio kilo de senaste tio åren, och en designers provkollektion sys nu inte sällan i storlek 32.

De modeller som går modevisningar i Sverige är oftast så kallade New Faces, unga modeller som just har börjat arbeta. De är 14–15 år gamla och billigare att anlita än äldre modeller med mer erfarenhet. Däremot är kanske deras förhandlingsposition när det gäller att kräva rimliga arbetsförhållanden inte alltid den bästa.

¹ Se t.ex. Fredrickson & Roberts (1997) Objectification Theory - Towards Understanding Women's Lived Experiences and Mental Health Risks. *Psychology of Women Quarterly*, Vol.21, 173-206, samt Smeesters & Mandel (2006) Positive and Negative Media Image Effects on the Self. *Journal of Consumer Research* Vol. 32.

Fel! Okänt namn på

I de flesta riskyrken finns regler för att undvika att arbetstagare skadas i arbetet. I modellyrket i Sverige saknas däremot lagstiftning för att undvika att modellerna far illa. Det är fritt fram för uttalade krav eller uttalade förväntningar på att modellerna ska hålla en sjukligt låg vikt.

I flera andra länder finns däremot lagar och regler som syftar till att värna om modellernas bästa. Spanien och Israel har infört en undre BMI-gräns (Body Mass Index) på 18, vilket för en 177 cm lång kvinna innebär cirka 56 kilo. (WHO definierar dock undervikt som ett BMI på 18,5, vilket motsvarar 58 kilo för den 177 cm långa kvinnan.) Italien kräver friskhetsintyg från en läkare för att kunna kontrollera att modellen inte lider av ätstörningar.

Även Sverige borde införa regler inom modellyrket precis som man har arbetsmiljöregler på andra områden. Exakt hur ett sådant system ska utformas bör utredas.

BMI-gränser är enkla och objektiva, men däremot något trubbiga. En muskulös fitnessmodell kan ha en sjukligt låg fettprocent utan att för den sakens skull ha ett sjukligt lågt BMI. En person kan ha ätstörningar (till exempel bulimi och ortorexi), men ändå ha ett normalt BMI. Däremot kan en BMI-gräns ses som ett golv – även om vissa människor kan vara mycket smala av naturen så kan ytterst få människor ha ett sjukligt lågt BMI utan att vara sjuka.

Ett friskhetsintyg ger större möjligheter att fånga upp aspekter som inte speglas i BMI-måttet. Kontakten med en läkare ger också goda möjligheter att diskutera igenom modellens hela hälsosituation, där även exempelvis drogvanor och andra riskfaktorer i modebranschen kan gås igenom. Å andra sidan måste friskhetsintyg ständigt förnyas för att inte riskera en situation där modellerna går upp i vikt för att få sitt friskhetsintyg och sedan gå ner igen för att få sina modellupdrag.

Eventuellt skulle de båda metoderna kunna kombineras, så att modellen exempelvis årligen träffar en läkare som tar ett helhetsgrepp på modellens hälsa och därefter, om hen bedöms frisk, bedömer om den vanliga underviktsgränsen är lämplig för den aktuella modellen eller om det finns skäl att föreskriva en förhöjd BMI-gräns (dispenser från den undre gränsen ska dock inte tillåtas, för att inte riskera att modeller skickas runt tills de hittar en läkare som är beredd att se mellan fingrarna). Den gräns läkaren föreskrivit ska sedan inte få underskridas på modelljobben fram tills nästa läkarkontroll.

Att införa regler som stoppar sjukligt smala modeller handlar inte om att begränsa yttrandefriheten. Det kommer fortfarande att vara fritt fram att porträttera underviktiga personer i exempelvis journalistiska syften. Däremot skulle användningen av sjukligt smala modeller som arbets- eller uppdragstagare stoppas. Det skulle vara en viktig arbetsmiljöåtgärd för dem som jobbar som modeller, inte minst för de unga tjejer där smalhetsidealet idag drivits som längst. Om dessa regler dessutom kan bidra till att minska det bombardemang av sjuka skönhetsideal som driver människor till ätstörningar, återigen inte minst unga tjejer, så vore det en mycket välkommen bonus.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 3 oktober 2012

Helena Leander (MP)